Барыы дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САРДАҤА

ССКП өлөҥүөк оройуоннаах комитетын уонна
үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаах Советын органа
Орган Оленекского райкома КПСС и
районного Совета депутатов трудящихся

Тахсара 4-с сыла.

№ 45 (303)
Бэс
ыйын
7
күнэ
1957 сыл.
Бээтинсэ

Сыаната 10 харчы

Физкультурнай уонна спортивнай үлэни көрдөрүүлээхтик тэрийэн ыытыы — бары комсомольскай, профсоюзнай тэрилтэлэр эппиэттээх соруктара.

Физкультурнай-спортивнай үлэни сөргүтүөххэ

Биһиги оройуоммутугар физкультура уонна спорт сайдар кыахтара толору бааллар. Бу үлэни тэрийэн, салайан ыытарга добровольнай обществолар тас өттүлэринэн профсоюзнай, комсомольскай, культурнай-сырдатар тэрилтэлэр, үгүс ахсааннаах комсомолецтар уонна ыччаттар бааллар.

Ол эрээри бу үлэ хаһан эбит үөһэттэн дьаһал эрэ кэллэҕинэ эбэтэр спортивнай даталары бэлиэтээһиҥнэ эрэ өйдөнө-өйдөнө умнуллан хаалар, онон утумнаахтык ыытыллыбат.

Физкультура уонна спорт оройуоннаах комитета быйыл аҕыйах ахсааннаах күрэхтэһиилэри эрэ ыытыынан мунурданна. Оройуон үрдүнэн ГТО нуорматын туттарбыт киһи ахсаана олох кыра. Атын дьоһуннаах үлэ ыытыллыбыта көстүбэт.

ДОСААФ уонна «Урожай» диэн добровольнай обществолар олох даҕаны үлэлээбэттэр. ЫБСЛКС райкома физкультурнай уонна спортивнай үлэни туһсарар дьаһаллар тустарынан ылыммыт ууруохтара ырааҕынан толоруллубаттар.

Оройуонна уу спорда, городки оонньуулара о.д.а. итиэннэ ДОСААФ линиятынан араас куруһуоктар тэриллэн үлэлиир кыахтаахтарын үрдүнэн, маныаха ситэ суолтаны бэриллэ илик. Оттон хаһан эбит ыытыллар саахымат, хайыһар, атах-илии оонньуулларыгар бэрт аҕыйах ахсааннаах киһи кыттар. Маныаха ордук кыргыттары кытыннарыыга тэрээһиннээх үлэ ыытыллыбат.

Маннык итэҕэстэр тахсыбыт биричиинэлэринэн оройуонна физкультура уонна спорт сайдыытыгар туһааннаах тэрилтэлэр болҕомтону ситэ уурбаттара буолар. Физкультура уонна спорт оройуоннаах комитетын председателэ таб. И. Архипов билигин да быстах үлэлэргэ командировкалана турар, өр бириэмэлэргэ тустаах үлэтиттэн тэйэн хаалар.

Оттон билигин сайыҥҥы спортивнай сезон аһыллара субу тирээн турдаҕына комсомольскай тэрилтэлэр, профсоюзтар олохтоох комитеттара физкультурнай-спортивнай үлэҕэ сөптөөх сыанабылы оҥорботтор, бу үлэҕэ сирэй бэйэлэринэн кыттыбаттар. Бу күннэргэ аҕыйах киһи бэйэлэрин баҕа өттүлэринэн тренировканы саҕалаатылар. Спортивнай площадканы өрөмөөннээһиҥнэ баччаагыта диэри ханнык да үлэ ыытыллан көрө илик.

Дьиҥэр физкультурнай-спортивнай үлэ аҥардас бастыыр эбэтэр үчүгэй түмүгү ылар эрэ иһин тэриллибэт, кини нэһилиэнньэ культурнай сынньалаҥын тэрийии биир суол дьоһуннаах салаатынан буолар. Онон оройуоннаах культурнай-сырдатар тэрилтэ бу дьыалаҕа улахан оруоллаах буолуох тустаах, ол эрээри дьиҥ дьыалатыгар кини бу үлэҕэ олох да кыһаллан көрбөт.

Оройуонна физкультурнай-спортивнай үлэни сөргүтэргэ сөп буолла. Ити иннитэн туох ханнык иннинэ бу үлэҕэ профсоюзнай уонна комсомольскай тэрилтэлэр утумнаахтык тэрийсэллэрэ наада. Билигин алын сүүөх физкультурнай тэрилтэлэри хаттаан тэрийэн, кинилэринэн чиэрэстээн сайыҥҥы спортивнай сезон аһыллыытыгар тэрилтэлэринэн, командаларынан ГТО нуормаларын маассабай туттарыылары тэрийиэххэ наада.

★ ★

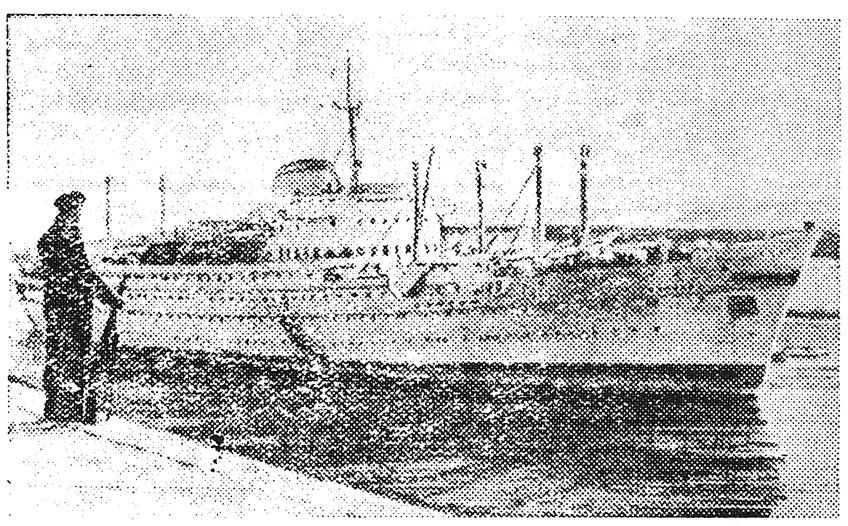

ЕГИПЕТ. Суэцкай каналга судналар сылдьыылара толору чөлүгэр түһэриллиннэ.

СНИМОККА: «Океания» диэн итальянскай пассажирскай пароход каналы ааһар.

Юнайтед пресс фотота.

Тыа хаһаайыстыбатын уонна промышленноһын 1957 сыллааҕы Бүтүн Союзтаабы Выставкаларын аһыллыылара

Үөрүүлээх быһыыга-майгыга бэс ыйын 2 күнүгэр—баскыһыанньаҕа Тыа хаһаайыстыбатын уонна промышленность 1957 с. Бүтүн Союзтаабы Выставкалара аһылыннылар. Бу үөрүүлээх событие хайы-үйэ үгэс буолла. Тыа хаһаайыстыбатын выставката аһыллар буолбута быйыл төрдүс сыла, оттон промышленность гиэнэ—иккис сыла. Кэнники сыл устатыгар фабрикалар, заводтар, шахталар, конструкторскай бюролар, колхозтар, совхозтар, машина-трактор станцияларын үлэһиттэриннэн итиэннэ тыа хаһаайыстыбаннай, инженернэй-техническэй наукалар дьоннорунан аҥыллыбыттартан саамай бастыҥнара манна Бүтүн Союзтаабы көрдөрүүгэ туруорулуннулар.

ТХБСВ киэҥ площадтарыгар уонна аллеяларыгар уонунан тыһыынча ыалдьыттар сарсыарда эрдэттэн муһуннулар. Кинилэр ортолоругар Народнай Демократия дойдуларыттан сылдьар делегациялар, дипломатическай корпус чилиэннэрэ, омук дойдуларын журналистара бааллар.

Сарсыарда 10 чааска выставкаҕа табаарыстар И. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. З. Сабуров, Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев, Н.М. Шверник, А. Б. Аристов кэллилэр.

«Чэпчэки промышленность», «Станок оҥоһуута» итиэннэ «Хлопок» диэн павильоннары көрүтэлээтилэр.

Күнүс 12 чаас колхозтар площадтарыгар тыһыынчанан дьон мусталлар. ТХБСВ Кылаабынай выставочнай комитетын председателэ СССР Тыатын хаһаайыстыбатын министрэ В. В. Мацкевич Тыа хаһаайыстыбатын уонна промышленность 1957 сыллааҕы выставкаларын үлэлэрэ саҕаланыытыгар анаммыт митини аһар.

Митиҥҥэ ТХБСВ директора В. И. Богданов, промышленность Бүтүн Союзтаабы выставкатын директора В. Э. Новогутскай, Тамбовскай уобаластаабы Мичуринскай оройуон Коминтерн аатынан колхоһун председателэ агроном Е. И. Андреев, Московскай уобаластаабы Красногорскай оройуон «Сардаҥа» колхоһун председателэ, Социалистическай Үлэ Героя Т. С. Тирянин, Украина биллиилээх колхозтааба, Социалистическай Үлэ Героя, Омскай уобаластаабы Лебединскай оройуон Ленин аатынан колхоһун ыанньыксыта Н. С. Шавченко тыл эттилэр.

Советскай Союз Коммунистическай партиятын Кини Комитетын Бастакы Секретара таб. Н. С. Хрущев тыл эпитин митиҥ кыттыылаахтара итинник көрүстүлэр. Кинилэр таб. Хрущев этитин улаханнык болҕойон иһиттилэр. Кини тыл этэр кэмиҥэр хаста эмэтэ ытыстарын таһыныылар.

Митиҥ бүтэр. Ыалдьыттар промышленность уонна Тыа хаһаайыстыбатын павильоннарын, сүөһү фермаларын, экспонатнай ыһыылардаах учаастактар диэки бараллар.

Быйыл Тыа хаһаайыстыбатын Бүтүн Союзтаабы Выставкатыгар кыттааччылар ахсааннара түөрт сүүс тыһыынча кэриҥэ буолуоҕа. Кинилэртэн бастыҥнарын үлэлэрин павильоннар стендаларыгар көрүөххэ сөп. Биирдиилээн хаһаайыстыбалар итиэннэ бастыҥ дьоннор эрэ буолбакка, бүтүн кыраайдар уонна уобаластар онуо тэҥэ сэттэ союзнай республика выставкаҕа кыттар быраабы ыллылар. Кинилэр ортолоругар ССРС элбэх бүрдүгү биэрэр саҥа оройуона—Казахстан баар. Казахстаны Ленин орденынан наҕараадалыыр туһунан ССРС Верховнай Советын Президиумун Ыйаабын тыллара Казахскай ССР павильонун эркинигэр кыһыл вархат таҥастан көмүһүнэн суруллубуттар. Аҥаардас биир пятилетка устатыгар республикаҕа бүрдүгү үүнэрэн ылыы 5 төгүл улаатта! Казахстан тыатын хаһаайыстыбата бүрдүгүнан эрэ баай буолбатах, ону аанан хлопагынан, түүнэн, солконон, эҥэлгэ фрукталарынан эмиэ баай. Павильонтан тахсан бараллырыгар көрөөччүлэр Казахстан норуотугар саҥа бөдөҥ кыайыылары баҕараллар.

Хас биирдии Республика бэйэтин баайынан-дуолунан, бэйэтин сайдыытынан киэн туттар.

Промышленность выставкатын павильонугар социалистическай держава хаһаайыстыбатын киэргэлэ — индустрия көрдөрүллөр, манна элбэх киһи сырытта. Павильоннартан биирдэстэриҥэр Братскай ГЭС турбинатын модела баар, кини аан дойдуга тэҥнээҕэ суох. Бу турбина күүһэ 204 тыһыынча киловатт, атыннык эттэххэ, Волгатаабы ГЭС күүһүттэн үс төгүлүнэн улахан. Манна сүүһүнэн аҕыллар саҥа массыыналар, станоктар, прибордар көрдөрүүгэ туруоруллубуттар. Олор ортолоругар туһсарыллыбыт тракторлар, автоматическай поточнай линиялар, дьоһуннаах пресстэр, онтон да атыттар бааллар.

Ыарахан индустрияны кытта сэргэ улахан кыайыылары ситиспит чэпчэки промышленность киэҥник көрдөрүллөр. Көрөөччүлэр таҥас саҥа көрүҥнэрин, атах таҥастарын, норуот туттар араас табаардарын кэрэхсии көрөллөр. Атомнай энергия эйэлээх сыалга туһаныллыытын, советскай ученайдар ситиһиилэрин көрдөрүүгэ выставкаҕа оһуобай миэстэ бэрилиннэ.

Тыа хаһаайыстыбатын, промышленность 1957 сыллааҕы выставкаларын аһыллыылара советскай дьон эйэлээх үлэлэрин чаҕылхай бырааһынныыгынан буолла. (ССТА).

Татар искусствотын уонна литературатын декадата

Бэс ыйын 2 күнүгэр Москваҕа Татар искусствотын, литературатын декадата бүттэ. Татар норуота ыыппыт дьоно бэйэлэрин чаҕылхай национальнай искусстволарын көрдөрдүлэр.

Декада күннэригэр республика театрдара столица общественнаһыгар уонна искусстваны биһирээччилэригэр 19 постановкалары көрдөрдүлэр. Театрдар сценаларыгар Татария драматическай уонна вокальнай искусстволарын бөдөҥ представителлэрэ оонньоотулар.

Концертнай саалаларга Москвичтар Татария композиторларын симфоническай камернай уонна вокальнай айымныыларын иһиттилэр.

Декада күннэригэр тыһыынчанан москвичтар татар ырыатын уонна үҥкүүтүн ассамблын, Тукай аатынан Татар государственнай филармониятын солистарын, Татария нефтяниктарын ырыатын уонна үҥкүүтүн эдэр ассамблын, республика куораттарын уонна сэлиэнньэлэрин уус-уран самодеятельностарын кыттыылаахтарын концертарыгар сыыттылар.

Столица художественнай общественноһа Татарскай АССР литературдарын уонна театрдарын коллективтарын айымныыларын дьүүллэстэ.

(ССТА).

1956-57 с. с. партийнай үөрэх түмүктэрэ уонна кэлэр үөрэх дьылыгар бэлэмнэнии үлэҕэ соруктар

И. И. КОРЯКИН,
ССКП РК секретара

Ааспыт, 1956-57 с.с. партийнай үөрэх дьылыгар оройуон кириигэр уонна нэһилиэктэргэ тыа хаһаайыстыбатын чопчу экономикатын, политэкономияны, биэс аанан иһэр политиканы уонна норуот үөрэҕириитин боппуруостарын үөрэтэр куруһуоктар тэриллэн үлэлээтилэр. Итини таһынан оройуон кириигэр партийнай, советскай активы хабан тыа хаһаайыстыбатын экономикатын чопчу боппуруостарын үөрэтэр семинар аһыллан үлэлээбитэ.

Оройуон колхозтарыгар үгүс коммунистар, кадрдар үлэлиир усулуобуйаларын быһыытынан политүөрэх тэрээһиннээх формаларынан хабыллар кыахтара суохтарын учуоттаан, партийнай тэрилтэлэр ааспыт үөрэх дьылыгар кириилэргэ анаан кылгас бириэмэлээх курстары (аанан иһэр политика боппуруостарыгар) тэрийэн ыыталаабыттара.

Ааспыт үөрэх дьылыгар политүөрэх тэрээһиннээх форматынан барыта 167 киһи, ол иһигэр 64 ССКП чилиэттэрэ уонна кандидаттара, 67 комсомол чилиэттэрэ, 36 партията суох кадрдар хабыллан үөрэнилэр. Итини таһынан 8 коммунист, 9 партията суох кадрдар ССКП XX-с съезһин матырыйаалларын, аанан иһэр политиканы, ССКП историятын о.д.а. боппуруостары тус бэйэнэн үөрэттилэр.

Ааспыт үөрэх дьылыгар кадрдар марксистскай-ленинскэй үөрэҕириилэрин салайыыны, тэрийиини т. Михайлов П.Н. секретардаах Сталин аатынан колхозтааҕы маҥнайгы сүһүөх партийнай тэрилтэ балай да туһасарары ситистэ.

Бу тэрилтэ учуотугар турааччы коммунистар бары политүөрэх араас формаларынан хабыллан үөрэнилэр. Партийнай тэрилтэ иһиннэн 12 киһини хабан аанан иһэр политиканы үөрэтэр куруһуок бэйэтин үлэтин тэрээһиннээхтик түмүктээтэ. Бу партийнай тэрилтэҕэ политическай билиилэрин тус бэйэнэн үөрэтээччи табаарыстарга консультациялар тэриллэн көмөлөрү оҥортоотулар.

Ити барытын түмүгэр нэһилиэнньэ ортотугар ыытыллар агитационнай-маассабай үлэ балай да тэрээһиннээхтик ыытыллар, араас темаларга нэһилиэнньэ ортотугар лекциялар, дакылааттар балай да систематааахтык ыытыллар буоллулар.

Маны кытта сэргэ таб. Лазарев П. С. пропагандистаах райпо иһинээҕи маҥнайгы сүһүөх партийнай тэрилтэ иһиннэн аһыллан үлэлээбит аанан иһэр политиканы үөрэтэр куруһуок бэйэтин үлэтин үчүгэйдик түмүктээтэ.

Ол эрээри ааспыт үөрэх дьылыгар кадрдар политическай үөрэҕириилэрин тэрийиигэ, салайыыга бөдөҥ итэҕэстэр таһаарылыннылар. Маныаха бастатан туран сүрүн итэҕэһиннэн сорох куруһуоктарга ыытыллар занятиелар идейнай ис хоһоонноро намыһаҕа буолла.

Сорох пропагандистар өттүлэриттэн барыллар матырыйаалларга ингэн-тоҥон бэлэмнэнэн кэлбэттэриттэн, олоҕу кытта мөлтөхтүк сибээстиллэрин түмүгэр куруһуоктар үгүс занятиялара идейнай-теоритеческай өттүнэн намыһах буолан истээччиларе улаханнык интэриэһиргэппэттэр. Ити түмүгэр истээччилэр занятиелары көтүтүүлэрэ үгүстүк таһаарыллар. Маннык балаһыанньа «Коммунизм» колхозтааҕы партийнай тэрилтэ иһиннэн тэриллибит тыа хаһаайыстыбатын чопчу экономикатын үөрэтэр таб. Федорова пропагандистаах куруһуокка толору баар.

Үгүс партийнай тэрилтэлэр бинир суол сүрүн итэҕэстэринэн үөрэх дьыла аһыллыытыгар кадрдары тус-туспа политическай үөрэх формаларынан хабыынан эрэ мунурдаммыттара буолар. Тэриллибит куруһуоктар үлэлэрин быһаччы хонтуруоллаан, кириилэр үлэлэригэр өрүүтүн көмөҥ оҥоруу ырааҕынан ситэтэ суохтук ыытылынна. Маннык балаһыанньа «Ээйик» колхозтааҕы таб. Семенов, «Ленин суола» колхозтааҕы таб. Тимофеев секретардардаах о.д.а. партийнай тэрилтэлэринэн таһаарылынна.

Быйылгы үөрэх дьылыгар үгүс табаарыстар политическай билиилэрин тус бэйэнэн үөрэтэн үрдэтиннилэр. Ол эрээри партийнай тэрилтэлэр еттүлэриттэн тус бэйэнэн үөрэтээччилэр үлэлэрин систематааахтык хонтуруоллааһын, кириилэргэ быһаччы көмөлөрү, консультациялары, собеседованиялары оҥорон көмөлөһүү мөлтөхтүк ыытылынна. Бу түмүгэр сорох тус бэйэнэн үөрэнээччи табаарыстар боччумнаахтык кыайан үлэлээбэтилэр. ССКП райкомун партийнай кабинетын иһиннэн үлэлиир консультаннар кэтэхтэн үөрэтээччиларгэ көмөлөрө ырааҕынан ситэтэ суох буолла.

1957—58 с. с. политическай үөрэх дьылыгар бэлэмнэнии үлэни партийнай тэрилтэлэр билиҥиттэн тэрийэллэрэ ирдэнэр. Онон туох ханнык иннинэ бары партийнай тэрилтэлэр партийнай мунньахтарга ааспыт үөрэх дьылын түмүктэрин уонна кэлэр үөрэх дьылыгар бэлэмнэнии туһунан боппуруоһу кириҥник дьүүллэһиэхтээхтэр.

Бу боппуруоһу дьүүллэһиигэ ааспыт үөрэх дьылыгар ханнык сүрүн итэҕэстэр туох биричиинэттэн таһаарыллыыттарын, хас биирдии коммунист, кадр ааспыт үөрэх дьылыгар политическай билиитин үрдэтиигэ хайдах сыһыаннаспытын кириҥник ырытан дьүүллэһэллэрэ наада.

Партийнай тэрилтэ бэйэтин хабар учаастагар кэлэр үөрэх дьылыгар хас биирдии киһи ханнык форманан бэйэтин билиитин үрдэтэргэ баҕалааҕын учуоттаан туран, үөрэх ханнык формата аһыллыаҕын билиҥиттэн быһаарыахтаах. Бу аһыллар политүөрэх тэрээһиннээх форматыгар сөптөөх пропагандистскай кадрдары сүүмэрдэниллиэхтээх.

Кэлэр политическай үөрэх дьылыгар бэлэмнэнии үлэни тэрээһиннээхтик уонна уталыппакка ыытыы партийнай тэрилтэлэр билиҥи бириэмэҕэ тирээн турар соруктарыттан биирдэстэриинэн буолар.

* *

Литературнай муннук

А. Кондратьев.

Хобороонньо

(Фельетон)

Орто үөрэх билиитин
Онон-манан ейдөөбүт,
Сэниэтэ суох илиитин
Нэдэһигэр өйөөбүт,
Спилин көрөр хараҕын
Хара хаанын сиҥньэппит,
Албын мичээр уостарын
Кырааскалаан киэргэппит,
Үлэ дьолун умнууга
Билэр эрээри хаалларбыт,
Киэнэ аайы оонньууга
Имэҥирэн ылларбыт —

Арыт баар буолаллар
Хобороонньо курдуктар!

Солко таҥас суугунун
Сойуолаһан көнньүөрбүт,
Араас сыттаах духуутун
Дьааһыгынан көөнньөрбүт,
Алта уоннаах аҕатын
Атаҕынан дибдийбит,
Кырдьа барбыт ийэтин
Хаппырыыстаан эрийбит,
Истибит эрэ тылларын
Үһүнэн үксэтэн дэлэппит,
Ыксаласпыт малларын
Ыыстаан этиһэн кэлэппит —

Хобороонньо курдукка
Хоһоммут ананна!

Юрий Саввинов,

Өлөнүөк орто оскуолатын VII кылааһын үөрэнээччитэ.

Маннык уол баар эбээт

Алгебраны суоттуоҕун
Алыһын сүрэҕэлдьипр,
Геометрияны эпипэттиэҕин
Этэн биэрэри көһүтэр

Маннык уол баар эбээт
Кинниттэн бары кэлэйэбит.

Хонтуруолунай саҕана
Оҕолортон көрөргө,
Олус элбэх «билиилээх»
Эҥин-араас албастаах

Кылаас аайы баар оҕо
Биһиэхэҕэ—оскуолаҕа.

Кими түбэһиэх охсуолуур
Муоста устун соһуолуур,
Барыкааһы оҥорорго
Барыбытын чөрбойор

Кини аата Коля диэн
Кистээбэккэ этиэҕиҥ.

Кырдьаҕастары убаастаабат
Суолга көрсөн туораабат.
Сэттэ сүһүөхтээх тылынан
Кэпиҥиттэн субурутар

Маннык уолу сэмэлиэҕиҥ
Кини курдук буолумуоҕуҥ!

Вася Спиридонов,

Өлөнүөк орто оскуолатын V кылааһын үөрэнээччитэ.

Булчукка

Ылыммыт дьыалаҕа
Былааны толоро,
Колхоһум булчута
Эн бардыҥ тайҕаҕа.

Буурҕалаах да күҥгэ
Чаҕыйан турбакка,
Сылдьаҕын биир тэҥнэ
Сырыыттан салпакка.

Сарсыарда саа тутан
Эн бултуу бараҕын,
Паастаргын кэрийэн
Кырсаны ылаҕын.

Эн үлэҥ хайҕанар
Сыаналаах түүлээҕиҥ,
Төрөөбүт дойдугар
Эйэлээх бэлэҕиҥ.

* *

Урал маастардарын бэлэхтэрэ

МИАСС (Челябинскай уобалас). (ССТА). Урал уран тарбахтаах маастардарын — намчы кэрэ үчүгэй маллары оҥортуур дьоннорун тустарынан албан аат киэҥник тарҕанна.

Куорат предприятиеларын уран тарбахтаах эдэр рабочайдара Ыччат Бүтүн аан дойдутааҕы фестивалыгар үгүс бэлэхтэри оҥортуурга быһаарыннылар. Ильменнээҕи государстеннай заповедник таастан кыһан оҥороччулар заповедниктан хостонуллубут минераллартан дьикти үчүгэй чочумаас таас хайаны бэлэмниллэр. Кэрэ үчүгэй атах үрдүгэр хайа курдук биэс уонтан тахса таас олордуллуоҕа. Ураллааҕы автозавод ыччата Урал хайаларын анныларыгар саҥа маркалаах автомобиллар туралларын о.д.а. чугуунтан кутан оҥортоото. Маһы быһан оҥороччулар, олохтоох промышленность предприятиеларын үлэһиттэрэ, дьиэ малларын оҥороччулар эмпэ араас күндү бэлэхтэри бэлэмниллэр.

Редактор М. Л. БАЙШЕВ.

РЕДАКЦИЯ ААДЫРЫҺА: Саха АССР, Өлөнүөк оройуона. Редакцияҕа киирэр сурукка араспаанньаны, ааты, аҕа аатын толору суруллуохтаах.

Заказ № 303 Оленекская районная типография. Тираж 400.